

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

49. ČÍSLO / XII. ROČNÍK

8 Kč (11 Sk)

5. PROSINCE 2004

Z obsahu:

**Ať chválí Hospodina
všechny národy**
Katecheze Jana Pavla II.
17. listopadu 2004
- strana 2 -

Maria - Hvězda jitřní
150 let dogmatu
o neposkvrněném početí
- strana 4 -

Architekti kultury smrti
- strana 6 -

Zářící postava
Nauka Církve
o neposkvrněném početí
Panny Marie
- strana 7 -

Co je to vlastně advent?
Josef kardinál Ratzinger
- strana 8 -

**Modlitba Jana Pavla II.
k svatému Augustinu**
- strana 8 -

**Když dojde k vraždě
kritika islámu**
- strana 10 -

**Katolické stanovisko
k otázkám bioetiky**
Joachim kardinál Meisner
- strana 11 -

**Svatá Jana Františka
de Chantal**
- strana 13 -

Papež Pius XII. (41)
Četba na pokračování
- strana 14 -

150 let dogmatu o neposkvrněném početí
Panny Marie

Ať chválí Hospodina všechny národy

Země vydala svou úrodu, volá žalm, který jsme právě recitovali, žalm 66, jeden z textů zařazených do liturgie nešpor. Při té větě pomyslíme na děkovný hymnus adresovaný Stvořiteli za dary země, znamení Božího požehnání. Ale tento přirozený prvek je důvěrně spředen s oním historickým: plody přírody jsou pojaty jako příležitost k opětovným prosbám, aby Bůh žehnal svému lidu (srov. v. 2.7.8), aby se tak všechny národy obracely na Izrael a snažily se jeho prostřednictvím dosáhnout Boha Spasitele.

Ve skladbě máme tedy univerzální a misijní perspektivu na základě božského slibu daného Abrahamovi: *V tobě dojdou požehnání všechny národy země* (Gn 12,3; srov. 18,18; 28,14).

Duchovní úroda

Boží požehnání, vyžádané pro Izrael, se ukazuje konkrétně v úrodnosti polí, tedy v daru života. Proto žalm otevírá verš (srov. Ž 62,2), který připomíná slavné kněžské požehnání, o kterém hovoří kniha Numeri: *Ať ti Hospodin požehná a ať tě chrání. Ať Hospodin dá zazářit své tváři nad tebou a ať je ti milostiv. Ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a dopřeje ti pokoj* (Nm 6,24–26).

Téma požehnání znovu zazní v závěru žalmu, kde se opět objevují plody země (srov. Ž 66,7–8). Ale zde se setkáváme s tématem univerzalistickým, které dodává duchovní podstatě celého hymnu překvapivě široký horizont. Tento záběr bere v úvahu citlivost Izraelce, který je připraven srovnávat se se všemi národy země. Kompozici žalmu můžeme snad situovat do období prožitku babylonského zajetí, kdy pro

národ začalo období diaspory mezi cizími národy a novými náboženstvími.

Spásný Boží plán

Díky požehnání, které si Izrael vyprosíl, bude moci celé lidstvo poznat „cestu“ a „záchranu“ od Pána (srov. v. 3), tj. jeho plán spásy. Všem kulturám a všem společnostem se zjevuje, že Bůh soudí a spravuje kmeny a národy ve všech částech světa a každého přivádí k horizontům spravedlnosti a pokoje (srov. v. 5). Je to velký ideál, ke kterému tíhne, je to úchvatné poselství, které tryská z žalmu a z mnoha prorockých stránek (srov. Iz 2,1–5; Jl 4,1–11; Sof 3,9–10; Mal 1,11).

To bude také křesťanská proklamace, kterou načrtne svatý Pavel, když připomene spásu všech národů a srdce tajemství, totiž spásný Boží plán: *že pohané mají stejná dědická práva, že jsou údy téhož těla a že stejně i jim platí ona zaslíbení skrze Ježíše Krista, když uvěří kázání evangelia* (Ef 3,6).

Požehnání pro všechny národy

Izrael nyní může žádat od Boha, aby všechny národy byly zapojeny do jeho chvály; bude to univerzální sbor: *Ať tě, Bože, velebí národy, ať tě velebí kdekterý národ*, opakuje se v žalmu (srov. Ž 66,4.6).

Žalm ve své vyhlídce je jakoby předebranou událostí, kterou popisuje list Efezanům, když činí zřejmě narážku na zeď, která v jeruzalémském chrámě oddělovala židy od pohanů: *Nyní však, protože jste spojeni s Kristem Ježíšem, vy, kteří jste byli kdysi vzdáleni, stali jste se blízkými Kristovou krví. Jen on je náš pokoj: obě dvě části spojil v jedno a zboural pře-*

hradu, která je dělila, tj. nepřátelství..., proto nejste cizinci a přistěhovanci, ale spoluobčané svatých a členové Boží rodiny (Ef 2,13–14.19).

Z toho pro nás vyplývá poselství: musíme bourat zdi rozdělující, nepřátelství a nenávisť, aby se rodina Božích dětí nacházela v harmonii u jednoho stolu, aby dobro-

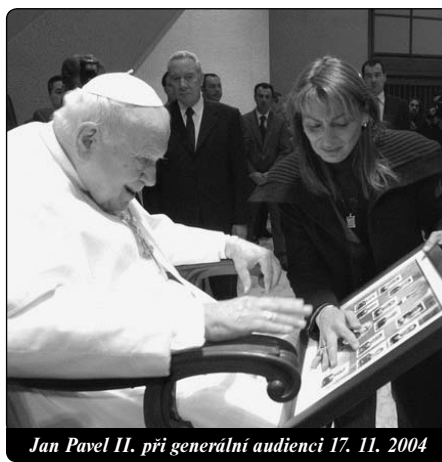
řečila Stvořiteli a chválila ho za dary, které štědrě uděluje všem bez rozdílu (srov. Mt 5,43–48).

„Hora bohatá na plody“

Křesťanská tradice čítávala žalm 66 s kristologickým a mariologickým klíčem. Pro církevní Otce *země, která vydala úrodu* byla Panna Maria, která přivedla na světlo Krista Pána.

Tak např. svatý Řehoř Veliký ve výkladu První knihy královské komentuje tento verš tak, že ho spojuje s jinými úryvky Písma: *„Maria se oprávněně nazývá ‚hora bohatá na plody‘, protože z ní se narodil nejlepší plod, tj. nový člověk. A prorok, když se na ni dívá, jak je krásná a ozdobená slávou své plodnosti, zvolá: Vyrazí ratolest z pahýlu Jesse, výhonek vypučí z jeho kořenů* (Iz 11,1). David v jásetu nad plodem této hory praví Bohu: *Ať tě, Bože, velebí národy, ať tě velebí kdekterý národ. Země vydala svou úrodu. Ano, země vydala svůj plod, protože ten, kterého Panna porodila, nebyl počat lidským dílem, ale proto, že ji zastínil Duch Svátý. Proto Pán praví králi a proroku Davidovi: Potomka z tvého rodu dosadím na tvůj trůn* (Ž 131,11). Proto Izaiáš říká: *Plod země bude cítí a chloubou* (Iz 4,2). Neboť ten, kterého Panna porodila, není pouze *člověk svatý*, ale také *mocný Bůh* (Iz 9,5)“; (Testi mariani del primo millennio, III, Řím, 1990, s. 625).

*Bollettino Vaticano 17. 11. 2004
Mezititulky redakce Světla*

Jan Pavel II. při generální audienci 17. 11. 2004

EDITORIAL

Idylický obraz úchvatného pokojného soužití, který nám představuje první čtení této neděle (Iz 11,1–10), může někomu připadat nejen jako nesplnitelný sen, ale přímo jako provokace. K takovému ideálu se lidstvo po svém mnohatisíciletém vývoji nejen nepřibližuje, ale dokonce se od něho stále více vzdaluje. Člověk sice vynakládá v posledních stáletích nesmírné úsilí na to, aby se osvobodil, a toto své úsilí zaměřené původně především na materiální oblast, rozšířil i na oblast duchovní, ale ten obraz, podle kterého chce člověk uskutečnit společenství lidí zcela osvobozených od všech závislostí, je ve skutečnosti mnohem iluzornější, než obraz představený

starozákonním prorokem. Zkušenost poslední doby dává totiž jasně na srozuměnou, že pokud člověk při tom všem nemyslí především na to nejdůležitější: jak se **osvobodit od egoismu**, pak všechno, co vymyslel a vynalezl pro své domnělé osvobození, může být použito proti němu.

Neplatí to jen o technických vynálezech všeho druhu, ale platí to také o onom osvěcenském vynálezu „autonomie člověka“, která jde tak daleko, že ho chce zbavit podřízenosti jakékoliv transcendentní autoritě. Idealizující představy o jakémsi vědomí humanity a solidarity, o „mravním zákonu ve mně“ mohly

Pokračování na str. 9

Potřeba obrácení

Zamyšlení nad liturgickými texty
dnešní neděle

Neste ovoce, které odpovídá pokání

Myslí-li to se svým obrácením upřímně, připoj se k zástupům, které vycházejí z města i vesnic a směřují na poušť. Chtějí na vlastní uši uslyšet proroka, který káže u Jordánu. Zanechali doma své radosti i své každodenní starosti a přinášejí s sebou jen své viny, svou touhu a naději. Opravdovému obrácení velmi napomáhá samota a odloučenost od lidí a také od věcí, aby byla duše schopna předstoupit před Boha tváří v tvář.

Zástupy poutníků nepřitahuje jen Janovo slovo, ale především jeho osobnost. To, co požaduje od svých posluchačů, ukazuje sám ještě přesvědčivěji vlastním způsobem života. Jeho velikost je v nepředstírané prostotě jeho života a v důsledné sebekázni. Dal celou svou bytost a všechny své schopnosti do služeb poslání, ke kterému ho Pán povolal. Z toho můžeš nejlépe poznat, v čem spočívá tajemství účinnosti pravého apoštolátu: k jeho úspěchu nepostačí sebekrásnější slova, pokud nevycházejí z naprosté odevzdání Bohu a neopírají se o hojné a vroucí modlitby a dobrovolné odříkání. Pohled' na tohoto neobvyklého muže s úctou a pozorností, všimni si jeho chudého a hrubého šatu, pozoruj přísné rysy jeho tváře, zadívej se do jeho zraku, z něhož vyzařuje rozhodnost a pravý zápal pro svatou Boží věc. Otevři se dokořán jeho naléhavé a nejvyšší aktuální výzvě: *Čiňte pokání!*

Velká většina těch, kteří připutovali z blízkého okolí i z daleka, cítí živou potřebu zbavit se svých hříchů. Pokorné a upřímné doznání vlastních vin je vstupní branou k upřímné lítosti a opravdovému obrácení. Poslušně a v duchu kajicnosti vstupují do očištné řeky, aby dosáhli odpuštění. Není jim proto zatěžko vyčkat trpělivě, až je Jan polije vodou z Jordánu. Upřímná touha po očištění spojená s posvátným obřadem je upevňuje v jistotě, že dosáhli odpuštění. Při pohledu na kajícíky, kteří s úlevou v duši a s radostí ve tváři vystupují na břeh, aby začali nový život, děkuj z celého srdce Pánu za nesmírný dar jeho svátostí, které ti trvale zprostředkují Boží milosrdenství a přinášejí jistotu o odpuštění.

Jsou tu však ještě jiní příchozí. Nepřišli z důvodu kajicnosti. Jsou si příliš jisti sami sebou a svou spravedlností a nepocítují žádnou potřebu vyznat se ze svých hříchů. Spoléhají se opovázlivě na svůj původ a především na své postavení. Přišli prostě proto, že sem chodí všichni, jen aby náhodou v něčem nezaostali, a nyní by chtěli být přednostně obslouženi.

Hospodinův prorok však vidí až na dno jejich duše a zná jejich myšlenky. Svou povýšeností a nadutým formalismem neuráží ani tak jeho jako především Hospodina. Nesmíš se proto divit jeho přísným slovům. Je třeba jim neúprosně strhnout jejich škrabošku. Nazývá je *pokolením zmijí*. Při těchto tvrdých výtkách však nemysli na zaslepenost židovských předáků a vztáhni je raději na sebe. Nechybí ti také pokora k úplnému a upřímnému přiznání své vlastní hříšnosti? Nepodléháš sklonu zařadit se k těm, kteří se pokládají za něco více než ti ostatní? Nepřipisuješ si domyšlivě zásluhy za to, co ti ve skutečnosti spadlo do klína? Všechno to, na čem si tak neoprávněně zakládáš, mohl Bůh způsobit tisícerým jiným způsobem. Přinášíš však opravdu ovoce hodné upřímného pokání? Plané stromy budou vyfáty a hozeny do ohně.

Tvým vzorem ať je Jan a jeho pokora. Celé město i široké okolí přichází za ním. Vidí v něm Mesiáše, ale Jan je přesvědčivě vyvádí z klamu: Já nejsem Mesiáš, ale Mesiáš přijde po mně; Teprve on bude tak veliký a mocný, že já nejsem vedle něho ničím. – Tak si počíná opravdová pokora: všechno, co je a co má, připisuje Nejvyššímu a používá jen k tomu, aby ho náležitě oslavila.

Nepřestávej děkovat Bohu, že ti dopřává žít v době, o které hovoří Jan v první části svého proroctví. Dostalo se ti nezasloužené milosti Ježíšova křtu spolu s nesčetnými dary Ducha Svätého. Vážíš si toho alespoň tak, jak si Izraelité vážili mnohem menšího Janova křtu? To, že se ti dostalo takových milostí, není jen vyznamenání, ale především velký závazek. Pokud zůstaneš jen prázdnou plevou, hrozí ti druhá část Janovy předpovědi – neuhasitelný oheň. Jestliže Jan již podruhé poukazuje na Boží spravedlnost, nemá nejmenšího důvodu pochybovat o vážnosti této výstrahy. Připomínej si to, kdykoliv se v tobě ozve pokušení přisuzovat Bohu shovívavost na úkor spravedlnosti. Spoléhal bys na to stejně bláhově, jak opovázlivě spoléhají farizeové na to, že jsou synové Abraháma.

Přemítej o tom během zpáteční cesty, a až přijdeš domů, přečti si znovu povzbudivé napomenutí sv. Pavla. Je to prostý a osvědčený návod, jak se stát pravou pšenicí: *Přijímejte jeden druhého tak, jak Kristus přijal vás: stal se služebníkem..., aby pohané oslavovali Boha, že jim prokázal milosrdenství. Tak můžeš přispět k tomu, aby poznání Hospodina naplnilo zemi. Pak ho budou hledat pohané a jeho sídlo bude slavné.*

Pane, přijď, ať rozkvetne spravedlnost a hojnost pokoje, a vládni od moře k moři a od řeky k řece.⁽¹⁾

Bratr Amadeus

⁽¹⁾ srov. resp. žalm 71

Liturgická čtení

1. čtení - Iz 11,1-10

Vyrazí ratolest z pahýlu kmene Jesse, výhonek vpučí z jeho kořenů, spočine na něm duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch poznání a zbožnosti, naplní ho duch bázně před Hospodinem. Nebude soudit podle zdání, nebude rozhodovat podle doslechu, ale podle spravedlnosti bude soudit chudé a podle práva se bude rozhodovat pro ubohé v zemi. Zabije násilníka holí svých úst, usmrtí bezbožného dechem svých rtů. Spravedlnost bude rouchem jeho beder a věrnost bude pásem jeho boků. Vlk bude přebývat s beránkem, pardál si lehne vedle kozlátka, tele a lvíče budou žrát pospolu a malé dítě je bude vodit. Kráva pást se bude s medvědicí, jejich mláďata spolu ulehnu, lev jako býk bude řezanku žvýkat. Kojenec si bude hrát nad dírou zmije a nemluvně sáhne rukou do skrýše jedovatého hada. Nikdo nebude škodit ani pustošit na celé mé svaté hoře, protože země se naplní poznáním Hospodina, jako vody pokrývají moře. Tehdy se objeví kořen Jesse jako znamení národům; pohané ho budou hledat a jeho sídlo bude slavné.

2. čtení - Řím 15,4-9

Bratři! Všechno, co kdysi bylo napsáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z Písma čerpali vytrvalost a povzbuzení, a tak měli naději. Bůh, zdroj vytrvalosti a povzbuzení, kéž vám dá, abyste žili v souladu podle vůle Krista Ježíše. Tak budete moci svorně a jedněmi ústy oslavovat Boha, Otce našeho Pána Ježíše Krista. Přijímejte proto jeden druhého do svého společenství, jak i Kristus přijal vás – k oslavě Boží. Tím chci totiž říci: Kristus se stal služebníkem židů, aby se prokázalo, že Bůh je věrný, aby tím byla stvrzena zaslíbení daná praotcům; ale také proto, aby pohané oslavovali Boha, že jim prokázal milosrdenství, jak je psáno: „Proto tě budu velebit mezi pohaný, tvému jménu budu zpívat chválu.“

Pokračování na str. 15

Maria - Hvězda jitřní

150 let dogmatu o neposkvrněném početí

8. prosince tohoto roku oslavuje Církev 150. jubileum vyhlášení dogmatu o neposkvrněném početí Panny Marie. Profesor Dr. Manfred Hauke sahá při této příležitosti k symbolu, který představuje Pannu Marii jako „jitřenku“. Rozvíjí tento obraz a předkládá celý soubor hesel a témat, kterým se v dnešní době často vyhýbáme. Ale pohled bez předsudků, jímž se autor dívá do dějin, mu umožňuje vynést na světlo důležité základy pro novou evangelizaci. Všechno je milost, nic jsme si sami nezasloužili. Přesto však dokáže Bůh zapojit do tohoto dění i součinnost člověka. V životě víry Matky Boží je viditelný ten nejvýznamnější přínos člověka k záchraně lidstva a jeho spojení s Bohem.

Obraz „Jitřenky“ u Newmana a Scheebena

Není „na tomto světě symbolu, který by mohl lépe představit skutečnost, která se nachází na onom světě, než jitřenka. Ona je znamením přicházejícího dne, poslem vycházejícího slunce. Její objevení ohlašuje nemocným po dlouhé zimní noci bezpečný nový den. Je to příslib, zaslíbení světla. ... Maria je podstatným příslibem a zaslíbením jako nejdokonalejší symbol. Maria září jako hvězda dnes stejně jako v den nanebevzetí a bude zářit v nezmenšeném jasu, až bude na konci všech dnů přicházet její Syn, aby soudil svět. Ona dále září jako jitřenka nikoliv svým vlastním světlem, nýbrž odráží světlo Stvořitele a Vykupitele a chce pouze je oslavovat svým jasem. Když se objeví v temnotách, všichni vědí, že ON je již blízko.“

Slova „Hvězda jitřní“ (stella matutina) tvoří závěr slavné úvahy kardinála Newmana k měsíci květnu o Litanii loretské. Hvězda jitřní, která přijímá světlo od Slunce a ohlašuje jasný den, je výstižným symbolem pro Mariinu úlohu v dějinách spásy, v kterém se odráží její svatý původ v plnosti Boží milosti. Maria přijímá milost počínaje jejím neposkvrněným početím bez dědičného hříchu v mateřském lůně vzhledem k výkupnému činu Ježíše Krista a sama stojí jako pokorná služebnice ve službách Vykupitele.

Obraz „Hvězdy jitřní“ použil slavný německý teolog 19. sto-

letí Matouš Josef Scheeben a dogma o neposkvrněném početí, vyhlášené v r. 1854; jeho 150. výročí můžeme slavit o letošním 8. prosinci. V jednom článku z roku 1870 nazývá tento kolínský dogmatik papežskou neomylnost, vyhlášenou na 1. vatikánském koncilu a již předtím Piem IX. vyhlášené mariánské dogma za „hlavní prostředky proti bludům dnešní doby – naturalismu, racionalismu a liberalismu“. Neposkvrněné početí je současně jitřenkou milosti na nebi 19. století, která předchází „v těle zjevené slunce milosti“; neomylný učitelský úřad zástupce Kristova je naproti tomu „večerní hvězdou, na které loučící se slunce pravdy zanechalo své světlo, aby nám svítilo v temnotách pohanství“.

Obě hvězdy podle Scheebena přijímají světlo od Krista, Slunce milosti a pravdy. Obě dogmata nám stávají před oči nadpřirozenost křesťanství. Můžeme skrze ně přemáhat „peklo a ducha světa, který ničí sám sebe v sebezbožňování své přirozenosti, rozumu a svobody“. Protože tento naturalismus nakazil i mnoho katolíků, je důležité prohloubit vědomí nadpřirozeného charakteru křesťanství. Teolog pak rozvíjí v jednotlivostech význam Mariina početí bez dědičného hříchu v duchovním kosmu víry.

Smysl a obsah dogmatu

Než se zamyslíme nad jednotlivými body a významem neposkvrněného početí, bude dobré v krátkosti připomenout obsah samotné dogmatické definice.

Příslušná bula *Ineffabilis Deus* z 8. prosince 1854 vrcholí následujícím výrokem: „Mocí autority našeho Pána Ježíše Krista a blažených apoštolů Petra a Pavla i naší vlastní prohlášení, oznamujeme a definujeme, že nauka, která obsahuje, že blahoslavená Panna Maria v prvním okamžiku svého početí byla jedinečnou milostí a upřednostněním všemohoucího Boha vzhledem k zásluhám Krista Ježíše, Vykupitele lidského pokolení, uchráněna od každé poskvrny prvotního hříchu, je Bohem zjevená, a proto v ni mají všichni věřící křesťané pevně a vytrvale věřit“ (DH 2803).

Dogmaticky závazná formulace zdůrazňuje, že Maria byla uchráněna od dědičného hříchu. Učitelský úřad nenabízí zvláštní definici dědičného hříchu, předkládá však závazné vymezení jeho obsahu. Tridentský dekret o dědičném hříchu hovoří o „hříchu, který je smrtí duše (peccatum, quod mors est animae)“ (DH 1512). Toto označení se nachází již ve druhé synodě v Orange (529) (DH 372) a v dílech sv. Augustina. Odpovídá však také důležitému popisu následků dědičného hříchu, jak je nacházíme u východních Otců. „Smrtí duše“ se rozumí oloupení duše o božský život, který byl darován prarodičům v ráji, ale prvním hříchem ho ztratili. Na rozdíl od Luthera rozlišuje Tridentský koncil dědičný hřích od sklonu k hříchu (zlá žádostivost), kterou Pavel někdy nazývá „vinou“, ale není vlastním a opravdovým hříchem, nýbrž

z hříchu pochází a k hříchu má sklon (DH 1515). Vina u Adamových potomků předpokládá dědičný hřích, „Adamovo přestoupení“ a prapůvodní společenství s Bohem v ráji, které Tridentinum popisuje pojmy „svatost a spravedlnost“ (DH 1512) a které se nachází v listu k Efezanům (4,24) a tam je označeno jako stav milosti pokřtěného křesťana.

Papež Pius IX. nyní definuje Mariino osvobození od dědičného hříchu, nikoliv však osvobození od hříchů osobních. Tato skutečnost patří již k dřívějším všeobecným naučným článkům Církev, jak zdůrazňuje zvláště Tridentský koncil (DH 1573). Stejně tak se nezdůrazňuje Mariino osvobození od nezřízené žádostivosti, která sice není hříchem, ale k hříchu je nakloněna. Že byla Matka Boží osvobozena od této mravní nedokonalosti, je již dávno samozřejmým přesvědčením Církev. Důležitý je také výjimečný charakter uchránění do dědičného hříchu skrze jedinečnou milost a upřednostnění všemohoucího Boha (singulari omnipotentis Dei gratiae privilegio) (DH 2803). Dostalo se tohoto privilegia pouze Marii? Bula *Ineffabilis Deus* podporuje jednoznačně přesvědčení o přednosti, kterou Matka Boží nesdílí s žádnou jinou vykoupěnou osobou. Nicméně Pius IX. neohlašuje záměr definovat tuto absolutní jedinečnost neposkvrněného početí. Z tohoto důvodu není dogmatem z roku 1854 formálně odsouzen extravagantní názor, že bez dědičného hříchu byl počat i svatý Josef.

Pius XII. pak hovoří ve své encyklice *Fulgens corona* k 100. výročí vyhlášení dogmatu (1953) s naprostou jasností o „jedinečném privilegii, kterého se nedostalo nikomu jinému.“

Konečně definice zdůrazňuje, že Mariino „uchránění od dědičného hříchu se uskutečnilo vzhledem k zásluhám Krista Ježíše, Vykupitele lidského pokolení“. Matka Boží není vyňa-

ta z vykoupění, nýbrž je nejdomalejším uskutečněním Kristova vykupitelského díla. To zdůrazňuje bula *Ineffabilis Deus*, i když nikoliv v samotné dogmatické definici: „Nejsvětější Panna a Matka Boží Maria nebyla již předem s ohledem na zásluhy našeho Pána a Vykupitele nikdy podrobena dědičnému hříchu, nýbrž zůstala zcela a plně uchráněna poskvrny dědičného hříchu.“

Přednost milosti a spolupůsobení na vykoupění

Maria je „jitřenkou“ spásy nejen na nebi 19. století, jak zdůrazňuje Scheeben, nýbrž také na horizontu třetího tisíciletí. Co kolínský dogmatik uvedl v roce 1870, jeví se dnes opět jako velice aktuální: falešně chápaná autonomie člověka především v morálních otázkách je dnes dokonce z části hlásána i v církvi. Pozornost mnoha křesťanů se upírá takřka výlučně k určitým oblažujícím stránkám lidstva (mír, životní prostředí, stvoření), přičemž není vždy dostatečně jasné, že křtem přijaté Boží dětství nekonečně převyšuje pouhé lidství; že nadpřirozená fascinace tím, co je svaté, se v mnoha učebních plánech výuky náboženství zanedbává, protože se soustřeďuje především na to, co žák již tak jako tak ví. Bylo by možno dodat ještě mnoho dalšího.

Dogma o neposkvrněném početí je znamením přítomnosti nadpřirozeného, co je darováno člověku skrze milost. Priorita milosti se jeví sympatická i evangelickým křesťanům: „Neposkvrněné početí Panny Marie nemá nic co do činění s Mariinými osobními zásluhami, nýbrž je zcela a výlučně Boží dílo.“

Toto prohlášení jde ještě mnohem dále. Maria není příkladem pro luterskou nauku o ospravedlnění „sola gratia“ – pouhou milostí. Bůh působí na počátku spásy v Marii pouze skrze milost, což platí i pro křest zcela malých dětí. Při ospravedlnění dospělých je naopak nezbyt-

Pius IX. slavnostně vyhláší dogma o neposkvrněném početí Panny Marie (Apoštolský palác ve Vatikánu, sál Panny Marie)

né spolupůsobení člověka, který předcházející milost přijímá a jde s ní cestou, která ho nakonec přivádí ke křtu a k ospravedlnění, k Božímu dětství. Bůh působí na počátku spásy sám, zve však člověka k součinnosti. To platí i pro Marii, která jakožto milostiplná svým Anem umožňuje vtělení Božího Syna a spojuje se pod křížem s Kristovou obětí. Kardinál Scheffczyk zdůrazňuje: „Poslední smysl uchránění matky Boží od všeobecného hříchu lidstva je možno poznat z toho, že jí byla tímto způsobem umožněna skutečná součinnost na vykoupění skrze Ježíše Krista.“ Jan Pavel II. zde hovoří o „spoluvykupitelské“ úloze:

Maria je současně „jitřenkou vykoupění“, které je „dílem jejího Syna“. Mariino spolupůsobení je skutečné a účinné. Když dala souhlas k poselství od anděla, řekla tím, že je připravena spolupracovat na celém díle nového smíření. Maria nás předchází a také nás provází. Tato tichá cesta začíná nazaretským Anem,

které z ní učinilo Matku Boží a dospělo k svému vyvrcholení na Kalvárii. I tam, když přijímala oběť svého Syna a byla jí přítomná, je svítáním vykoupění. Byla duchovním způsobem ukřižována spolu se svým Synem a rozjímalas hrdinnou láskou o smrti Boha a „láskyplně souhlasila, aby byl zabit obětní dar, který ona porodila“ (LG 58). Maria je „Matkou Církve“. Ona se skutečně spojila na Kalvárii s obětí svého Syna, která vedla k založení Církve; její mateřské srdce mělo podíl na hloubce Kristovy vůle „shromáždit rozptýlené Boží děti“ (Jan 11,52). Tím, že trpěla za Církev, zasloužila se i Maria, aby se stala Matkou všech Božích dětí, matkou jejich jednoty. Evangelia nepodávají zprávu o tom, že se jí zjevil zmrtvýchvstalý Syn. Nicméně byla zvláštním způsobem blízká kříži svého Syna a měla také přednostní zážitek jeho zmrtvýchvstání. Ve skutečnosti nepřestává Mariin spoluvykupitelský podíl ani po Synově oslavení.

Prapůvodní svatost Mariina ukazuje přednost milosti v dějinách spásy, ale vztahuje se současně na jedinečné spolupůsobení na díle vykoupění: milost početí bez dědičné viny v lesku božského života má vždy také sociální zaměření. Tato sociální dimenze nabývá u „nové Evy“ dokonce univerzální šíře: Maria zahrnuje v duchu do svého mateřství jednoho každého v Církvi, ona zahrnuje jednoho každého i skrze Církev.“ (Redemptoris mater 47b). Svatý otec mluví proto o Marii jako o „Prostřednici všech milostí“, a má tím na mysli mateřské zprostředkování v Kristu, které je zcela závislé na jediném Vykupiteli. Není to vůbec náhoda, že k 50. výročí dogmatu v roce 1904 bylo na celosvětové úrovni zahájeno úsilí vysvětlit teologicky Mariino duchovní prostřednictví a definovat je v tomto smyslu také dogmaticky.

Obraz naděje

Vysvětlující funkci neposkvrněného početí je možno použít i v četných jiných oblastech: čistota Matky Boží poukazuje na pravé pojetí lidské osoby, která se podle Božího plánu otevírá Kristu; svoboda Panny Marie, pravzoru Církve, garantuje svatost Církve jakožto neposkvrněné nevěsty, která ve svém bytí jakožto Církev nikdy nebyla hříšnou. Některé tyto vztahy příkladně popisuje kardinál Scheffczyk v pojednání „Neposkvrněné početí“. Je zcela zřejmé, že dogmatická definice z roku 1854 je velkým důvodem k slavení a duchovnímu zamyšlení. „Jitřenka spásy“, která vstoupila na svět skrze neposkvrněnou Matku Boží, dodává odvahy k evangelizaci. Duchovní „klima“ v naší oblasti je sice poznamenáno velkým odpadem, při čemž lenost neušetrila ani Kristovy učedníky. Neposkvrněná nám však ukazuje obraz naděje a nakonec bude vítězně triumfovát.

Kirche Heute 11/2004

MODLITBA SV. MAXIMILIÁNA KOLBEHO

Klaním se Ti, náš Otče na nebesích, protože jsi daroval čistému lůnu Panny Marie svého jednorozného Syna. Klaním se Ti, Bože Synu, protože jsi se narodil z Neposkvrněné a byl jsi jejím skutečným Synem. Klaním se Ti, Duchu Svátý, protože jsi v lůně neposkvrněné Panny Marie vytvořil tělo božského Syna. Klaním se Ti, Nejsvětější Trojice, trojjediný Bože, že jsi tak božským způsobem poctil Neposkvrněnou. Amen.

Architekti kultury smrti

Filozof Donald DeMarco spolu s Benjaminem Wikerem vydali knihu, ve které si všímají vlivu 15 předních filozofických postav minulosti a dokládají jejich vliv na demoralizaci současné společnosti. Ať už tyto myslitelé sledovali jakékoliv cíle a měli v úmyslu léčit společnost, výsledek je ten, že nesmírně přispěli k rozšíření fenoménu, který Jan Pavel II. nazval „kultura smrti“. Svou knihu představuje autor v interview s agenturou Zenit.

Proč jste se rozhodl napsat knihu, jejímž obsahem jsou životopisy „architektů kultury smrti“?

Titul knihy pochází od Benjamina Wikera, mého spoluautora. Poprvé jsem ho četl v jeho článku v National Catholic Register.

Jean Paul Sartre

A když jsem ho potkal, dostal jsem nápad, že bych na toto téma mohl mnoho napsat a že by se Ben mohl podílet na vzniku knihy, které jsme dali titul „Architekti kultury smrti“.

Myslím, že oba máme něco společného. To nám umožnilo mít stejným názor: hluboké přesvědčení, že v moderním světě proběhlo něco nesprávně. A lidé přirozeně potřebují vědět, jak k tomu došlo a že pro naše současné dilema existuje východisko.

Mnoho let jsem přednášel filozofii morálky a filozofii dějin na univerzitě ve Waterloo v Ontariu. Bylo pro mě proto snadné najít těchto 15 architektů a vysvětlit, jak jejich vliv přispěl zvláštní měrou na formování dnešní kultury smrti. Vydal jsem pět knih na téma ctností. Lidé velmi často hovoří o důleži-

losti lásky. Ale bez ctností schází kanál, kterým se láska teprve stává účinnou a je možno ji náležitě projevit.

Nevyhnutelně se přitom moje myšlenky musely odvrátit od pozitivního až k jeho protikladu. Ostatně hájíme pravdu jen z poloviny, když neodhalujeme lži, které ji mohou přepadnout a pohřbit.

Nebylo proto těžké najít těchto 15 „architektů“. A i když bych mohl prezentovat ještě další, jsem se svým výběrem spokojen. Mimo to je možno je dobře zařadit do kategorií: zanícení vyznavači vůle, ateističtí existencialisté, sekulárně ladění utopisté, vášniví požitkáři a obchodníci se smrtí. Spoluautor se zabýval dalšími filozofy, o kterých pojednává naše kniha.

Co je podnětné v životních příbězích těchto osob?

Jelikož jsem povoláním filozof, psal jsem o těchto architektech přirozeně způsobem, který zdůrazňuje to podstatné, že jejich myšlení je prokazatelně neudržitelné. Jejich pojetí života a světa nesnesou racionální formu analýzy. Ani jedna z těchto osob není schopna nikdy prokázat, že by vůbec měla nějaké vyvážené pojetí lidské osobnosti.

Artur Schopenhauer, Friedrich Nietzsche a Ayn Randová dávají vůli tak velkou přednost,

Auguste Comte

že pro rozum zbývá jen velmi málo místa. Historie označila tyto tři za „iracionální vitalisty“.

Jean Paul Sartre, Simone de Beauvoir a Elizabeth Badinterová zabsolutizovali svobodu do té míry, že nezůstalo místo pro odpovědnost, především ne pro společenskou odpovědnost.

Utopismus takového Karla Marxe, Augusta Comta a Judith Jarvisové Thomsonové je útek ze světa do oblasti fantazie.

Sigmund Freud, Wilhelm Reich a Helen Gurleoyová Brownová učinili středem lidského života nikoliv lásku, ale rozkoš.

Konečně Jack Kevorkian, Derek Huphry a Peter Singer zcela ztratili ze zřetele lidskou důstojnost a svatost života.

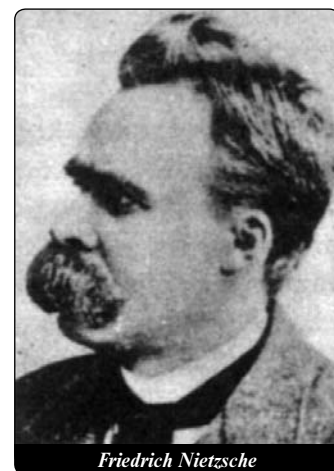
Další, velmi vlivná složka těchto osobností spočívá v tom, že všichni sami vedli zmatený a nezřízený život. Přinejmenším tři z nich, Auguste Comte, Wilhelm Reich a Friedrich Nietzsche byli podle názoru různých historiků filozofie duševně nemocní lidé. U mnoha jiných se projevovaly jasné příznaky neuróz. V mnoha případech se zabývali zaměstnáními, která jsou skutečně šokující.

Svatý Augustin jednou řekl, že jedině opravdové oprávnění

filozofie spočívá v tom, že činí lidi, kteří ji následují, šťastnými. Měla by tedy existovat harmonie mezi životní filozofií osoby a mezi životními radostmi, které vycházejí z jejího praktikování. Představy mají své důsledky. Skutečné představy by měly být návrhem radostného života. Představy, které jsou odciženy skutečnosti, nemohou vést ke štěstí. Filozofie musí být láskou k moudrosti, nikoliv shromaždištěm bída.

Co čtenáře na těchto myslitelích při četbě knihy nejvíce překvapí?

To je těžká otázka. Může tomu být tak, že mnoho čtenářů bude překvapeno neuvěřitelným nesouladem, který existuje mezi

Friedrich Nietzsche

terapeutickými cíli těchto architektů a skutečností, že zvláště oni přispěli ke kultuře smrti.

Wilhelm Reich se viděl v roli světského mesiáše, který uzdraví svět z jeho společenských i osobních neuróz. Pokládal se za marxistického Freuda - přívržence světa. Více než kdokoliv jiný si zaslouží titul „Otec sexuální revoluce“. Nicméně zemřel ve státní káznici. Musel si tam odsedět trest za to, že podvedl veřejnost. Prodával lidem prázdné škatule, které byly údajně zhotoveny k tomu účelu, aby mohly uzavírat obzvláště cennou formu energie zvanou „Orgone“. Jeden z jeho kritiků jednou prohlásil, že je těžké přijmout opravdu člověka, který prohlašuje: „Pocho-

OBNOVENÉ ZASVĚCENÍ PANNĚ MARIÍ

Kardinál Joachim Meisner obnoví 8. prosince zasvěcení své diecéze Panně Marii, která je patronkou biskupství. Vydal k tomu pastýřský list. Zasvěcení se uskuteční v kolínském dómu při slavnostní pontifikální bohoslužbě 8. prosince v 18.30 hod. Není to příklad hodný následování?

Zářící postava

pil jsem, že už nemohu dále žít bez bordelu.“

Friedricha Nietzscheho našli několik let před jeho smrtí ve věku 56 let, jak divoce mlátí loktem do klavíru, dokud ho neodvezli do blázince. O Zarathustrovi, svém mistrovském díle sám řekl: „Toto dílo je nedosažitelné. I kdyby člověk měl celého ducha a všechny hodnoty celé duše, to vše dohromady by mu neumožnilo vytvořit jedinou ze Zarathustrových řečí.“ Freud si myslel, že je nový Mojžíš. Karel Marx se pokládal za nového Prométhea. A Ryan Randová byla přesvědčena, že je po Aristotelovi největší filozofkou všech dob. Tvrdila, že „altruismus je kořen všeho zla“. Zajistila si, aby její rakev byla ozdobena šest stop velkým znakem \$. Když umřela, nenašel se na zemi vůbec nikdo, kdo by byl jejím přítelem.

Tito architekti měli veliké JÁ. Vůbec není možno říct, že by vytvořili nějaké praktické strategie, jak uzdravit společnost od zla.

Všichni tito architekti se označovali za humanisty a osvoboditele – tím nebo oním způsobem. Nicméně to, co hlásali, byl falešný humanismus, protože nahlížel na člověka výlučně extrémním způsobem.

Proto bude pro mnohé čtenáře překvapením, že tak mocní a vlivní myslitelé nebyli schopní

Arthur Schopenhauer

pochopit podstatu lidské osoby. Ještě dnes se potýkáme, a často s katastrofálními výsledky, s problémem najít odpověď na otázku: „Co je člověk?“

Překlad -lš-

Nauka Církve o neposkvrněném početí Panny Marie stává hříchu propadlému lidstvu před oči postavu ženy, která je hodná vší chvály a která by všechny lidi chtěla přivést k Vykupiteli.

Ta, která byla podle Božího plánu spásy vybrána za Matku Vykupitele, nesměla být ani na okamžik pod mocí Zlého, nýbrž jakožto ideální ztělesnění lidství září jako hvězda nad propastí hříchu a zkaženosti. V Marii vidíme nejzdařilejší podobu toho, jakého člověka měl Bůh původně na mysli: neposkvrněného, který je obrazem a podobenstvím samotného Boha (Gn 1,26), člověka skutečně svatého uprostřed zkaženého světa.

Andělův pozdrav při zvěstování, tak jak ho opakujeme v každém Zdrávasu – *Milostiplná*, má zde svůj základ. To, co řekl prorok – *Oděl mě šatem spravedlnosti* (Iz 66,10), našlo v Marii své potvrzení.

Maria není nejlepším obrazem emancipované ženy; protože nebyla osvobozena jako někdy nebo nyní ztotožněná žena, nýbrž zůstala předem nedotčena od jakéhokoliv pouta a násilí a je *celá krásná* jako snoubenka v Písni písní (4,7).

Stala se nicméně pro toto privilegium pro nás nedosažitelným vzorem, ke kterému můžeme jako „vyhnání synové Evy“ vzhlížet s úžasem a obdivem. Kdo by však mohl Bohu vyčítat, že takovým způsobem vyznamenal jen jedinou?

V rodokmenu Ježíše Krista podle Matouše (1,1–17) se objevuje podle židovského obyčeje také pět žen, z nichž čtyři jsou poznamenány mravní poskvrnou (Tamar, Rachab, Batseba) nebo poskvrnou danou původem (Rút). Maria na konci všechny smiřuje a převyšuje jako neposkvrněná Matka Mesiáše. Ona jako předvykoupená je předzvěstí nové generace a je již od prvního okamžiku své existence „Marií Vítěznou“.

Okolnost, že slavnost je situována do doby adventní a evangelium nám v ten den připomíná událost zvěstování, ukazuje, že nejzákladnějším důvodem

nejvyššího omilostnění je volba Panny Marie za Matku Vykupitele. Jako postava plná útěchy září nám na počátku nového církevního roku, ohlašuje *pravé světlo, které osvěcuje každého člověka* (Jan 1,9) – Krista, Slunce spravedlnosti, které nezná západu (velikonoční zpěv Exultet).

Je to povzbuzující znamení pro nás všechny. Na ní se potvrdilo, co říká Apoštol národů, ještě dříve, než to bylo vysloveno: *Kde se ukázal hřích, tam v míře ještě hojnější se ukázala milost* (Řím 5,20).

O ruském spisovateli Dostojevském, který prožil a popsal tolik lidské zloby a utrpení, se vypráví, že jezdil každý rok do Drážďan a tam denně celé hodiny rozjímal před obrazem Rafelovy Madony. Na otázku, proč to dělá, odpověděl: „Abych nezačal pochybovat o lidstvu.“ Obraz Neposkvrněné poskytuje radost z toho, že ne všechno je podrobno hříchu, poskytuje naději na vítězství milosti i v nás. Nemůžeme si zasloužit, co milost darovala jediné Marii, ale můžeme důvěřovat v to, že ona nám pomůže, abychom v sobě přemohli zlo a měli podíl na vítězství Vykupitele nad starým Hadem.

Ve druhém čtení (Ef 1,3–6; 1,11–12) nás apoštol Pavel zve, abychom děkovali Bohu, že si nás vyvolil za své děti a spoludědice Kristovy. Preface nazývá Neposkvrněnou obrazem a počátkem Církve a vzorem její svatosti. „Svatá“ je církev nejen proto, že ji Duch Svatý naplnil svými dary, ale i proto, že je povolána ke svatosti. K tomu jsme povoláni i my, neboť *co jiného chce Bůh, než naše posvěcení* (1 Sol 4,3).

„Královna všech svatých“ nám září na cestu a zastává se nás. Proto se modlíme s celou církví v modlitbě nad dary:

„Na její přímluvu nás zbav všech provinění, abychom i my byli před tebou svatí a neposkvrnění.“

Podle Georg Söll: *Příčina naší radosti, Pustet, Řezno 1981*
-sks- 49/2003

„NE!“ EVROPSKÉ ÚSTAVĚ

Německé katolické organizace „Pro Sancta Ecclesia“ a „Sdružení iniciativních kruhů“ žádají, aby o nové evropské ústavě bylo uspořádáno demokratické hlasování. Požadují rozhodně „Ne!“ k ústavě, která nerespektuje základní křesťanské lidské hodnoty. Případ Buttiglione svědčí o protikřesťanské diskriminaci. Je třeba říct „Ne!“ Evropě, která prosazuje existující i připravované amorální, nenarozným dětem nepřátelské postoje a výzkumné metody.

Podobně se tyto organizace s rozhodností vyslovují proti přijetí Turecka do EU a požadují k tomuto problému lidové hlasování.

Spokojíme se předem s tím, že by nesouhlas věřících tak jako tak utonul v moři zcela opačně smýšlejících nevěřících?

Kath-net

Co je to vlastně advent?

Na to je možno dát více odpovědi. Je možno nevrážlivě říct, že je to vlastně jen důvod ke shonu a k obchodu, poznamenaný sentimentálními šablonami, kterým už dávno nikdo nevěří. V mnoha případech je to výstižné, ale není to všechno.

Můžeme také naopak říct, že advent je čas, kdy uprostřed doby nevěry, uprostřed nevěřícího světa je ještě možno spatřit něco z lesku ztracené víry. Tak jako hvězdy nám svítí ještě dlouho poté, co vyhasly, protože jejich světlo je stále ještě na cestě k nám, tak také tajemství o teple a naději není ještě zbytečné ani pro ty, kteří už nejsou schopni věřit.

Také je možno říct, že advent je doba, ve které se mobilizují již zapomenuté hodnoty, připravenost myslet na druhé, jak jim dát znamení dobrotivosti. Konečně můžeme říci, že advent je doba, ve které ožívají zvyky a adventní zpěvy, které se tu a tam udržují. V melodiích a textech, které slyšíme, vniká k nám prostota, fantazie a radostná síla víry na-

ších předků, těší nás a povzbuzuje, abychom se opět pokusili o víru, která by mohla lidem uprostřed velmi těžkých dob přinést radost.

Těmito adventními prožitky se dostáváme velmi blízko tomu, co měla křesťanská tradice na mysli tímto obdobím. Vyslovila své pojetí adventu slovy Písma svatého, ve kterých viděla vyznačenu cestu pro tyto dny. Chtěl bych tu připomenout alespoň jeden: je to několik veršů z 13. kapitoly listu sv. Pavla, který napsal Římanům. Říká v něm:

Přišla hodina, abychom povstali ze spánku... Noc pokročila, den se přiblížil. Odložme tedy skutky temnoty a oblečme se do výzbroje světla. Vedme počestný život jako ve dne, ne v hodování a pitkách, ne v necudnostech a prostopášnos-

Kdo nechce nic jiného kromě Boha, nepotácí se v temnotách, i kdyby ho všichni měli za nejhlupejšího a nejubožejšího z lidí.

Sv. Jan od Kříže

tech, ne ve sváru a závisti. A oblečme se v Pána Ježíše Krista... (Řím 13,11-14). Advent tedy znamená povstat, být bdělým, vystoupit ze spánku a noci.

Je mnoho těch, kteří nás burcují ze spánku a volají k bdělosti. Je to někdy probuzení, které ovšem směřuje do noci, nikoliv ven z temnot. Jak to míní svatý Pavel? Co rozumí pod *nocí*, označil velmi zřetelně slovy: *hodování, pitky, necudnosti a prostopášnosti, sváry a závist*. Noční hodování se všemi svými projevy je pro něho výrazem toho, co je lidská noc a lidský spánek. Stává se mu synonymem pro všechn

pohanský svět, který se utápí v materialismu, setrvává v temnotě lži a při své hektice a rámsu ve skutečnosti spí, protože se mu nedostává té nejvlastnější skutečnosti, toho, k čemu byl člověk povolán.

Noční hodování jako obraz zbloudilého světa: nemáme přitom s hrůzou rozpoznat, že tím Pavel poukazuje i na naši přítomnost, která se stává pohan-skou? Vstát ze spánku – to znamená **povstat z konformismu se světem a s touto dobou, setrást s odvahou k ctnosti a k víře sen, který nám nedovoluje vidět naše pravé povolání**. Snad se pro nás mohou adventní písně, které rok co rok opět slyšíme, stát světelnými signály, které nám vyznačují cestu, dávají nám prohlédnout a poznat, že existují větší zaslíbení než ta, která nám slibují peníze, moc a rozkoš. Bdit pro Boha a pro druhé lidi – to je onen druh bdělosti, kterým se rozumí advent; pravda, která opět nachází světlo a činí svět jasnějším.

-sks- 49/2003

Modlitba Jana Pavla II. k svatému Augustinu

U příležitosti 1650 výročí narození sv. Augustina byly v Římě přítomny světcovy ostatky a nacházely se také v soukromé kapli Jana Pavla II.

Italský kněz Giustino Casciano byl strážcem těchto relikvií a byl přítomen jejich uctění v soukromé kapli Svatého otce. V kapli, kde papež uctil ostatky, byl velký kříž a obraz Panny Marie Čenstochovské. Papež přijal průvod s úsměvem a ihned prosil, aby směl ostatky spatřit. Když byla urna otevřena, požádal, aby se směl ostatků dotknout. „Otevřeli jsme relikviář a umístili ho k jeho klekátku tak, aby mu mohl být nablízku.“

Přednesl pak tuto modlitbu:

„Velký Augustine, náš otec a učitel, znalče světlem prozářených Božích cest a také křivolákých cest člověka; žasneme nad zázraky, která Boží milost způsobila v tobě. Učinila tě zaníceným svědkem pravdy a dobra a služebníkem tvých bratří.“

Nauč nás na počátku nového tisíciletí, které stojí ve znamení Kristova Kříže, čist dějiny ve svě-

le Boží Prozřetelnosti. Ona vede události až ke konečnému setkání s Otcem. Veď nás k milníkům pokoje tím, že vložíš do našich srdcí touhu po hodnotách, které ti byly vlastní a skrze něž je možno s pomocí síly, která přichází od Boha, vybudovat „město“ odpovídající člověku.

Hluboko sahající nauka, kterou jsi čerpal láskyplným a trpělivým studiem z povždy živoucího pramene evangelia, kéž osvítl všechny, kteří jsou dnes v pokušení odcizujících klamů.

Dej jim odvalu, aby nastoupili rozhodně onu cestu vnitřního člověka, na které čeká Ten, který jediný může dát našemu nepokojnému srdci mír.

Zdá se, že mnoho našich současníků ztratilo naději, že najdou v četných protikladných ideologiích pravdu, po které ve svém nejhlubším nitru horoucně touží.

Nauč je nikdy neustávat v hledání, a to v přesvědčení, že jejich námaha bude odměněna oblažujícím setkáním s nejvyšší Pravdou, která je původcem veškeré pravdy.

Daruj nám, svatý Augustine, jiskru horoucí lásky k Církvi, ke katolické Matce svatých, která tě při všech trampotách tvé dlouhé služby podporovala a pobízela.

Dej nám, abychom po nastoupeném společném putování pod vedením právoplatných pastýřů mohli dosáhnout slávy v nebeské vlasti, kde chceme zapět nový nikdy nekončící zpěv Aleluja se všemi svatými. Amen.“

RAKOUSKÉ ŽELEZNICE ODMÍTLY PROPAGACI HOMOSEXUÁLŮ

Vedení rakouských železnic zamítlo požadavek Homosexuální iniciativy, aby se stala patronem jednoho z expresních vlaků. Mluvčí drah sdělil, že to nebylo lehké rozhodování, ale železnice mají svá pravidla, pokud jde o patronace: bez politiky, bez pol. stran a bez náboženství, tedy také bez sexu. Toto odmítnutí se nemá pokládat za hodnocení, ale za dodržení vlastních zásad.

„UMUČENÍ KRISTA“ DO IZRAELE

Ředitel izraelské kinematografie Alon Garbus oznámil, že i Vánocích se bude v izraelských kinech spolu s jinými filmy promítat také Gibsonův film „Umučení Krista“. Největší překážkou podle něho byla prozatím vysoká cena. Ředitel očekává od domácích křesťanů podporu při pořizování hebrejských titulků. Ilegální kopie už kolují v Izraeli delší dobu. V postní době bylo možno scény z filmu vidět na obrazovkách v mnoha obchodech jeruzalémského starého města.

NÁZEV ŠKOLY PROBLÉMEM

Školní správa na severu Londýna dospěla k závěru, že pojmenování školy podle nějakého světce je v rozporu s náboženskou svobodou. Škola Svaté Marie Magdalény po své přestavbě, na kterou přispívá církev dvěma miliony liber, už nebude smět používat své dosavadní jméno. Důvod? Škola musí být otevřená pro celou společnost, nemůže být jen pro vyvolené. Mezi tím oznámila židovská obec, že jí vůbec nevadí, že škola nese jméno katolické světice. Žijeme přece v multi-kulturní zemi. Naskytá se otázka, zda existuje vůbec něco, čím se podle pojetí dnešní sekularizované společnosti smí cítit katolický věřící omezen na svobodě od nevěřících?

IRÁCKÝ BISKUP VARUJE

Chaldejský arcibiskup Luis Sako z Kirkuku řekl při návštěvě Švýcarska: Křesťané v mé zemi mají pevnou víru a muslimové nás nepotlačí. Vy však buďte opatrní. V Evropě se to může snadno stát, protože u vás zavládl indiferentismus.

V důsledku války se situace křesťanů značně zhoršila. USA zanedbaly střežení hranic a do země vniklo mnoho islámských radikálů z Iránu, Sýrie, Jordánska, Jemenu a Egypta. Spolupracují s iráckou stranou Baath a kriminálními živly. Vyjádření prezidenta Busha, že vede „křížové tažení“, bylo velmi nešťastné. Islamisté toho zneužívají a prohlašují, že vedou „svatou válku“. Křesťané jsou automaticky pokládáni za spojence USA.

V islámu neexistuje žádná autorita. Bůh islámu je jednou takový a jednou onaký. Jednou si muslimové křesťanů váží a za chvíli je ve jménu stejného Boha pronásledují. „Protestujte, když jsou naše kostely ničeny, podporujte nás. To je vaše nejlepší misijní práce. My můžeme nejvíce přispět k tomu, aby se Irák stal demokratickou zemí.“

Kath-net

EDITORIAL - pokračování ze str. 2

snad být něco platné jen do doby, než z lidského svědomí zcela vyprchá ono reziduum mravní odpovědnosti, které v něm zanechala tisíciletá křesťanská tradice. Jak se však její pozůstatky z generace na generaci vytrácejí, ztrácí se také jistota, na kterou bych se mohl spolehnout, že můj bližní se bude ke mně chovat stejně solidárně, jak se já snažím chovat k němu. Nelze-li se spolehnout na vnitřní odpovědnost člověka, nezbyvá nic jiného, než zapojit donucovací aparát. Je to však vůbec něco platné? Musí-li parlament věnovat celé hodiny problému, jak spolehlivě kontrolovat prodáváče, dává tím zcela jasně najevo, že s žádnou solidaritou a odpovědností lidí nemůže počítat. Jenže projev lidské nesolidární nezodpovědnosti nemusí mít podobu jen nepřiznaného příjmu. Nemohu si už být jist ani tím, že ten, koho potkávám na ulici, mě pokojně mine, aniž by mi ublížil. Co když si někdo svou svobodu a nezávislost vysvětluje tak, že si může z mé kapsy za použití jakéhokoliv násilí opatřit finanční prostředky, které mu právě chybí k upokojení jeho chtíčů? Společnost, která si zakládá na tom, že je „pluralitní“ a „multikulturní“, musí počítat s tím, že ona „mnohost“ může obsahovat také něco, s čím dosud nepočítala, a mezi mnoha „kulturami“ může vystoupit i kultura, která v dané situaci na jiné kultury působí přímo destruktivně. Jestliže pak vyznavači takové nové a neobvyklé „kultury“ jsou přesvědčeni, že mohou vzít spravedlnost do svých rukou a nelitostně popravují své kritiky, neměla by se tomu osvěcená západní společnost vůbec divit, a to tím spíše ne, že i ona si počíná podobně, ať si to přiznává nebo ne.

Svévolné násilí, kterého se dopouští na bezbranném sotva vznikajícím lidském životě při svých experimentech a na rozvíjejících se plodech v matčině lůně, které nelitostně likviduje, protože je pokládá za nepohodlné, je ve skutečnosti daleko brutálnější než skutek marockého islamisty. Chce-li někdo obhajovat šlapání po lidských životech v jejich rané fázi tím, že má k tomu své vážné důvody, musí připustit, že druzí mohou také mít své důvody, které pokládají za vážné. Že jeden druhému tyto důvody neuznává? To je důsledek onoho rozdílu

v kulturách, který může sahat tak daleko, že se setkávají „kultury“ zcela protikladného charakteru. Je to něco jako novodobé „babylonské zmatení jazyků“, které takřka znemožňuje vzájemnou dohodu a porozumění. Důvod – byl ponechán stranou **společný absolutní transcendentní Jmenovatel** jakékoliv lidské kultury – Bůh.

Stali jsme se náchylní spoléhat na iluzi, že máme s druhými „společného Boha“. Je to však vůbec možné? Bůh je přece něco mnohem víc, než že je jeden. Bůh nepoužívá žádné alibi. Nemůže jedněm říkat to a druhým ono. Východiskem našeho dialogu nemůže být to, co je jeho jediným cílem, čeho má být teprve dosaženo. K jedinému skutečnému (a nikoliv nějak zespolčeněnému) Bohu musíme teprve dospět. Vždyť my už nemáme společného Boha ani s protestanty. Co má „jejich Bůh“ společného s pravým Bohem, jestliže ten „jejich“ připouští homosexuální svazky a potraty?

Neznaná to, že jsme si jako katolíci křesťané vyhradili právo jedinečnosti a výlučnosti? To, že my členové jediné katolické církve věříme a vyznáváme jediného pravého Boha, jednoho ve třech osobách, není náš výdobytek ani úspěch našich teologů, ani důsledek nějaké početní převahy, nýbrž **nezasloužený Boží dar a milost**. Chceme-li dosáhnout toho, abychom dospěli ke skutečnému porozumění, tedy aby se této milosti dostalo i druhým, abychom pak byli jedno, máme jedinou možnost: svěřit je Božím milosrdenství a zahájit velké křížové tažení modliteb a pokání. Oni nám totiž mohou porozumět teprve tehdy, až naše slovo nebudou brát jako slovo lidské, ale jako slovo Boží, a to už není naše věc, nýbrž dar Ducha Svatého. Eucharistie a Panna Maria, to jsou sloupy a pilíře, o které se musíme především opírat. V Marii se již dokonale uskutečnilo ono prorokovo požehnané království, v němž není rozporu ani nepřátelství. Jak umí Maria, Žena oděná sluncem, změnit kulturu národa z kultury smrti na kulturu života, ukázala před staletími v Mexiku. Nabízí nám už 150 let stejnou pomoc i pro dnešek, pokud jsme ovšem natolik pokorní, abychom ji uposlechli a bezvýhradně přijali.

-red-

Když dojde k vraždě kritika islámu

Holandané si počínali po celá desetiletí jako bezmezně liberální. Nyní uvrhla vražda režiséra Theo van Gogha marokánským islamistou celou zemi do chaosu. Útoky na školy koránu a kostely a hrozby vraždy šíří strach a potlačují toleranci. Politika tolerance vůči přistěhovalcům se, jak se zdá, zhroutila. To musí znepokojit i Němce, Švýcary a Rakušany, kteří dosud také velkoryse přijímali do svých zemí muslimy. Neuvrhnou nakonec islamisté Evropu do občanské války?

Nůž v výhrůžném dopisem

Co se vlastně stalo? Režisér Theo van Gogh, prasynovec malíře Vincence van Gogha, patřil mezi kousavé kritiky islámu. Spolu s liberální poslankyní Ayaan Hirsi Ali natočil jedenáctiminutový film „Podřízenost“, který představuje násilí, kterého se muslimové dopouštějí na ženách. Poslankyně sama jako mladá žena uprchla ze Somálska, aby se vyhnula nucenému sňatku. Pořad vysílala holandská televize. Když jel Theo van Gogh 2. listopadu na kole do studia, postřelil ho 26letý Marokánek, uštědřil mu několik ran nožem a nakonec mu podřezal hrdlo. Nechal mu v těle zabodnutý nůž, kterým byl přibodnut výhrůžný dopis poslankyni Hirsi Ali a všem „nepřátelům islámu“.

Když byl atentát oznámen veřejnosti, propuklo násilí. V blízkosti Eidhoven byla vypálena v noci koránská škola a došlo k dalším útokům na mešity. Na druhé straně bylo na několik kostelů různých vyznání zaútočeno zápalnými lahve. Ministr financí varoval před válkou kultur. Tyto činy jsou dosud z velké části neobjasněny. (Zčásti snad byli u toho jedinci na surfingu, u jednoho extremistického poslance byl zjištěn výhrůžný list napsaný jeho perem.)

„Jestliže nevíš...“

Politika i církve reagovaly na vzrůstající násilí stejně nejistě. Katolická biskupská konference vyzvala k mezináboženskému dialogu na všech úrovních. Ekumenická rada církví zřídila linku důvěry, která má poskytovat duchovní péči vyděšeným

současníkům. Evangelická aliance uveřejnila inzeráty v tisku, které vyzývají k modlitbě a pokání, ale také ke kontaktům s muslimskými sousedy. Ředitel aliance zatím nevidí „občanskou válku,“ ale velmi nebezpečnou situaci... „Mezináboženský dialog ztroskotál, protože byl pořádán na základě, ja-

želství nebo homosexualitu, jaké panují mezi muslimy a nenáboženskými Holanďany.

Bezohledný režisér

Van Gogh tuto propast ještě prohloubil. Byl jedním z nejobdivnějších bojovníků za svobodu mínění, ale byl to člověk bez náboženského přesvědčení

KAZATEL NENÁVISTI

Ze Švýcarska byl vykázán saúdsko-arabský islámský kazatel, který ve škole koránu v Bazileji obhajoval právo muže bit svou ženu. Místní muslimská obec prohlásila, že jeho interpretace Koránu je „předmoderní“. Kazatel působil v Bazileji asi měsíc.

Kath-net

ko by všichni věřili ve stejného Boha, což vůbec není pravda. Je čas, abychom s respektem začali hovořit o rozdílech,“ řekl agentuře Idea.

Van Heusen vidí Holandsko ve velké krizi vlastní identity. Chceme, aby se přistěhovalci přizpůsobili, ale nejste schopni ani pro pobavení společnosti říct, v čem by se měli přizpůsobit. „Když nevíš, kdo jsi, jak chceš říct druhému, aby se stal tím, čím jsi ty?“ říká a poukazuje na nepřekonatelné rozdíly v názoru na potrat, posvátnost man-

a a velmi malým počtem hodnot. Neměl vůbec respekt před pocity druhých lidí, jeho řeč byla obscénní. Proroka Mohameda tituloval jako „pedofilního násilňovatele“ a šéfa islámské organizace jako člověka, který „sere na proroka“. V Německu by byl zřejmě několikrát odsouzen za způsobené urážky a pobuřování, a to zcela oprávněně. V této situaci bylo od něho bláznovství, že odmítl nabídnutou policejní ochranu. Označil se za „venkovského hlupáka“, kterému se nemůže nic stát.

Theo van Gogh

Nebylo však možno vyloučit, že vzhledem k množství provokací nedojde k násilí. Co nyní Holanďany nejvíce znepokojuje: Zatímco populistického předáka Pim Fortyuna před dvěma roky srazil levicový radikální ochránce zvířat, za vraždou Van Gogha stojí pravděpodobně celá islámská síť. Podle zjištění holandských úřadů scházela se opakovaně v bytě údajného marokánského vraha skupina muslimských radikálů.

Nyní mlčí

Je po tomto násilném činu v Evropě ohrožena svoboda mínění? Holandský televizní publicista skončil s veřejnými komentáři. Jeho zdůvodnění: „Nechci se stát mučedníkem svobody tisku. Mám rodinu. Jsem stále ohrožován na životě.“ Po vraždě van Gogha si umělci a novináři několikrát rozmyslí, zda mají veřejně kritizovat islám.

Není od věci poukázat, že se i jinde v Evropě může objevit toto ovzduší strachu, pokud se tak již nestalo. V Holandsku je na 16 milionů obyvatel 1 milion muslimů (6,5 %), z nichž podle úředních údajů je každý dvacátý radikální vyznavač islámu, je jich tedy asi 50 000. Pokud by např. v Německu byla situace podobná, znamenalo by to, že je tam 3,5 milionu muslimů a z toho 175 000 islámských radikálů. Souvisí s tím skutečnost, že po vraždě van Gogha němečtí intelektuálové mlčí? Levicový intelektualistický publicista René Cuperus (Amsterdam) se diví: „Představte si, že by byl v Paříži na otevřené ulici docela řád-

*Pohřeb palestýnského předáka Jásira Arafata
Generál Constantín Munteanu o Arafatovi prohlásil: „V životě jsem neviděl tolik bystroti, krve a špíny v jediném člověku.“*

ně popraven fanatickým muslimem s nožem a pistolí Alain Finkelkraut nebo v Berlíně Reiner Werner Faßbinder, Michael Moore v New Yorku.“

Uctíví Němci

Němci nejsou vůči jiným náboženstvím provokativní, nýbrž spíše uctíví. Již v 80. letech se musel showman Rudi Carrel po protestech veřejnosti omluvit, že v jednom skeči ukázal, jak ženy hážou po revolučním vůdci Ayatolláhovi Chomeinim podprsenky. Bez této omluvy bychom snad již tehdy měli německý „případ Rushdie“. Naproti tomu je možno vlastní náboženství v Německu zcela bezrestně urážet a hanobit, stačí pomyslet na film „Poslední pokušení Krista“.

Takový nedostatek respektu k sobě samému však znamená povzbuzení radikálních muslimů, aby zvýšili tlak na Německo. Islámský znalec Hans Peter Raddatz upozorňuje: „V centru islámského práva stojí násilí ja-

Theo van Gogh

ko povinnost... Muslimové jsou k použití násilí nejen oprávněni, nýbrž zavázáni tím více, čím více je rozšířena platnost šaria.“

Nebudou muset církve požadovat, aby byl příliv cizinců přibrzděn? Nevyvolaly církve dojem, že křesťané a muslimové věří ve stejného Boha? Posledním případem je poslední oficiální německá křesťansko-židovsko-muslimská modlitební kniha pro vojáky, i když se katolická církev od teologie modlitební knihy mezitím distancovala.

Arnold van Heudsen má pravdu: Je čas mluvit s respektem o rozdílech mezi náboženstvími.

Kath-net 17. 11. 2004

Katolické stanovisko k otázkám bioetiky

Epocha debat o světonázorových otázkách je za námi. Začala epocha debat o otázkách týkajících se názoru na člověka. Zda je někdo křesťán nebo ne, se pozná brzy v mnoha společnostech podle toho, zda přiznává člověku důstojnost od jeho početí až do smrti, anebo zda přiznává člověku nějakou cenu teprve podle toho, zda má určité více méně užitečné vlastnosti. Nejnovější barbarské zákonodárství o eutanazii v Holandsku a v Belgii, celosvětová potratová mentalita, bezohledné představy o produkovaní „plně kvalitního“ člověka jsou výsledkem vývoje, který nechápe člověka jako Božího tvora, ale jako použitelný objekt lidské techniky od jeho početí až do smrti.

Církev se tomuto vývoji již dříve postavila do cesty. Nepostavila se proti technickému pokroku. Spíše pokrok hájila, ale takový pokrok, který má své hranice v lidské důstojnosti. Neboť když se člověku upírá důstojnost nebo se o ní smlouvá, pak už zde není nikdo, kdo by mohl dělat pokroky. Odpor Církve byl od začátku především prorocký. Lidé na něj narazili, neporozuměli mu a odvrátili se od nepohodlného poselství.

Tak se encyklika *Humanae vitae*, která odmítala technické manipulace s počítáním člověka, objevila v době, která pro její přijetí nebyla příznivá. Tehdy se hromadně brojilo proti měšťácké sexu nepřátelské morálce a brzy nato začalo moderní ženské hnutí, které navzdory některým bludným cestám artikulovalo důležité otázky týkající se rovnoprávnosti žen; byla to doba sociálních utopií, které do svých revolučních vizí zatáhly sexuální osvobození a osvobození žen. Zdálo se, že tzv. pilulka proti početí otevírá novou budoucnost. Sexualita mohla setřást „strach před početím“ a vznikl dojem, že tím došlo především k osvobození žen, které byly zatím nuceny snášet nežádoucí těhotenství.

Ale to, co se propagovalo jako osvobození, vedlo nakonec k novému zotročení. Technické oddělení sexuality a plození dětí se stalo předpokladem k systematickému a v těchto dimenzích dosud nepoznanému zkomercializování sexuality a hlavními postiženými se opět staly ženy. Tak se moderní feminismus začíná namnoze dívat na „pilulku“ a na hormo-

nální manipulaci – často na nátlak mužů - skepticky. Moderní sexuální věda mluví nejednou o krachu tzv. sexuální revoluce a staví se za celostní pohled na sexualitu, kterýmžto náhledem

Joachim kardinál Meisner

– aniž by si toho byla vůbec vědoma, stojí namnoze blízko katolickému pohledu na sexualitu. A tak se encyklice *Humanae vitae* dostává rostoucího respektu zvláště z této strany.

Ale vývoj šel nyní ještě dále. Jestliže se začne přijímat technické vyvolání neplodnosti, je cesta k technickému obnovení plodnosti velice blízko. Umělé oplodnění byl další krok v útoku člověka na samotného člověka. I zde se jevila instrukce *Donum vitae* Kongregace pro nauku víry z roku 1987, která tyto praktiky odmítala, v ostrém protikladu k duchu doby. Nesporné však je, že technický zásah do procesu vzniku člověka činí z člověka pouhý technický objekt a vytrhává zplození člověka z celistvého aktu spojení lásky muže a ženy. To, co bylo tehdy přijato jako nový „zákaz z Říma“, ukazuje se dnes jako rozhodující hráz všem tomu velice blízkým pokusům takto vyrobený „produkt člověk“ biotechnicky opti-

malizovat, učinit objektem selekce, manipulace a tak ho zbavit veškeré důstojnosti.

Za možností umělého oplodnění jde dále tzv. předimplantační diagnostika, která opět dává člověku možnost zabít zárodek, když se dá předpokládat nějaké geneticky podmíněné poškození. Zde je třeba zcela jednoznačně konstatovat: semenné ani vaječné buňky nejsou přirozeně ještě člověk, ale spojení semenné a vaječné buňky je neodvolatelný kvalitativní krok od něčeho k někomu. Od tohoto okamžiku se tento „někdo“ rozvíjí v trvalém procesu v dospělého člověka. Zárodek neboli embryo se vyvíjí od prvopočátku jakožto sám člověk, nikoliv teprve v člověka. Všechny stupně vývoje v tomto procesu jsou vždy stupni vývoje onoho „někdo“. Lidský život ve zkumavce není chráněn spontánní emocionální zábranou před usmrcením, jakou vyvolává pohled na dětskou tvář. Podobně je tomu s potratem. Moderní věda nás však právě učí, že embryo je od počátku člověk. Jelikož je bezmocný a vydán na pospas, vyžaduje naší zvláštní ochrany. To tedy platí i pro embryo.

Náš ústavní zákon chrání nedotknutelnost lidské důstojnosti na prvním místě mezi všemi ústavními principy. Stojí tak zřetelně výše než lidské naděje na zdraví a uzdravení.

Proto svoboda vědy např. při zkoumání zárodečných kmenových buněk nesmí být vykoupena omezením práv třetí osoby. Kdo přesto pod pláštěm vědecké svobody mluví o svobodě výzkumu zárodečných kmenových buněk, propaguje vlastně instrumentalizaci člověka. ►

KDYŽ SLEPÝ SLEPÉHO VEDE...

Embryo po naplněném oplodnění stojí pod ochranou lidské důstojnosti. V rámci ústavního práva nese tíži důkazu ten, kdo chce omezovat stanovenou ochranu života. Je zajímavé, že se však musí bránit právě ti, kteří zastávají ústavou dané právo na život, a nikoliv ti, kteří tento výdobytek chtějí zlikvidovat.

Eticky oprávněny je pouze takový výzkum buněk, který nezahrnuje usmrcení lidských zárodků nebo plodů; eticky neospravedlnitelné je tedy všechno „porizování“ lidských zárodků k výzkumným nebo terapeutickým účelům a jejich použití ve prospěch někoho dalšího. Takové praktiky urážejí lidskou důstojnost a není možno je ospravedlnit žádným sebevyšším účelem. Nemohu obětovat člověka, abych jiného člověka uzdravil. Ani v tomto případě účel nesvětí prostředky.

Výslovně vítám úsilí podporovat výzkum na dospělých kmenových buňkách, které, jak potvrzují četní přírodovědci, dávají srovnatelné výsledky jako pokusy prováděné na embryonálních buňkách, při kterých se zárodky usmrcují.

Lékařské používání tkání utracených plodů nemůže být dodatečným ospravedlněním pro potraty. Z církevně právního hlediska naplňuje to skutkovou podstatu součinnosti při potratu (ve formálním smyslu *cooperatio ad malum*). Tyto připomínky platí analogicky pro posuzování importu embryonálních kmenových buněk.

Platnost principu ochrany života není možno relativizovat s poukazem na rozpory v hodnotách, které ve společnosti fakticky existují. Křesťané se nesmí smířit s tím, že na jedné straně se souhlasí s ochranou nenarozeného života a na druhé straně existuje odlišná právní praxe.

Z tohoto hlediska je třeba chápat velké rozčarování, s jakým katolická církev přijala rozhodnutí německého parlamentu, které připouští import em-

Do vedení kněžského semináře v Innsbrucku byla jmenována první žena. Je jí Brigita Prokschová, která dosud pracovala na vídeňském arcibiskupství, kde byla odpovědná za další vzdělávání kněží. Je členkou přidružené ženské větve jezuitského řádu.

Spíše než tato neobvyklá skutečnost vzbudila pozornost veřejnosti okolnost, že paní Prokschová pokládá otázku kněžského svěcení žen nadále za otevřenou, jak sdělila novinám „Standard“. Tím se dostává ve velmi vážné otázce do rozporu s učním katolické církve, která v dokumentu *Responsum ad dubium circa doctrinam in Epistula apostolica „Orinatio sacerdotalis tradita“* z 28. října 1995 potvrdila, že odmítnutí kněžského svěcení žen je součástí řádné neodvolatelné nauky všeobecného učitelského úřadu.

POPRAVA INDONÉSKÉHO KŘESŤANA

V indonéském městě Poso našla policie plastický pytel, ve kterém byla mrtvola 48letého muže s uřezanou hlavou. Od roku 2000 dochází zde stále častěji k násilnostem ze strany muslimů, kteří pronásledují nemuslimské menšiny. Již v říjnu byli popraveni dva křesťané a jedna hinduistická žena v blízkosti provinčního hlavního města Palu.

Podle Kath-net

bryonálních kmenových buněk, i když za přísných podmínek. Tímto způsobem už není uznávána bezpodmínečná ochrana lidského života od okamžiku početí.

Na tomto místě je třeba zdůraznit, že se zde nejedná o nějakou zvláštní katolickou etiku, nýbrž o člověka v jeho nejvlastnějším pojetí. Člověkem je ten, kdo pochází od člověka. K tomu není nutná znalost Písma svatého. Být – to neznamená pouze být k dispozici, nýbrž také existovat, tzn. že z člověka vychází poselství, které může vnímat každý člověk, právě k tomu do-

stal rozum a musí podle toho řídit své jednání. Samozřejmě víra osvěcuje rozum a ten nám pak říká: Člověk je svou existencí také obrazem Božím. To ještě více posiluje náš rozhodný postoj v této otázce.

Jakmile však nahrazují lidské vlastnosti lidskou důstojnost a nejvyšším společenským cílem se stane vytvoření co nejkvalitnějšího člověka, má to za následek, že úbytek těchto lidských kvalit v případě postižení, nemoci a stáří představuje novou výzvu pro technické možnosti, jak zorganizovat nějakou „dobrou smrt“. Zákony o eu-

tanazii v Holandsku a v Belgii jsou exemplárním případem, jak vyvodit z tohoto vývoje cy-nické závěry.

Na tomto vývoji je nápadné, že každý jednotlivý krok je uváděn jako odstranění nouzové situace, a je možno ho proto emocionálně dobře uvést a podat. V tom jsou zběhlí především politici. Poukaz Církve na zásadní význam takového překračování hranic je pak nesprávně tlumočen jako nespelnitelný. Teprve mnohem později se ukáží pustošivé následky zdánlivě napomáhajících technických možností.

Nacházíme se nyní v bodě, kdy mnoho lidí mimo Církev poznává, že biotechnický rozvoj navzdory mnoha pozitivním výsledkům, které je třeba přiznat, s sebou nese také nebezpečí, která narušují společenský řád postavený na lidské důstojnosti a lidských právech. I politici, kteří mají k Církvi daleko, začínají nahlížet, že katolická církev je jediná, kdo zastává důsledně toto pojetí. Roste tušení, že ani demoskopicky dočasně u obyvatel vyvolané názory ani etické komise nemohou nahradit etiku a že žádná etika bez Boha neposkytuje náležitou oporu.

2000 let po vtělení Boha v našem Pánu Ježíši Kristu hrozí západní civilizaci, že ztratí humanitární úroveň, jaké již jednou dosáhla. Trend totiž jde tím směrem, že upírá lidství právě těm nejslabším lidem. Proti tomu musí Církev vhod i nevhod hlásat staronové provokující poselství, že Pán zemřel za všechny lidi a právě těm nejslabším, lidem nenarozeným a starým, nemocným a postiženým je nablízku. Jestliže je člověk – jak řekl papež Jan Pavel II. na začátku svého pontifikátu – Boží cesta napříč dějinami, pak je konkrétní a kompetentní obrana lidské důstojnosti ústředním úkolem Církve a všech lidí dobré vůle.

*Předneseno 23. října 2004
na setkání křesťanských
ochránců práva na život*

Svatá Jana Františka de Chantal

1. Manželka a matka

Životní cesta světice nás zavádí do Burgundska. Zde se narodila roku 1572 jako dcera předsedy parlamentu Benigne Frémyota. V rodném městě Dijonu získala vzdělání odpovídající jejímu stavu. Po veselém mládí se vdala za barona de Chantal, který byl v královských službách. Ve svém šťastném a nábožně vedeném manželství dala život šesti dětem. Již tehdy však zažila temné stránky lidské existence, když musela dvě ze svých dětí doprovodit ke hrobu. Jana Františka viděla své poslání v tom, milovat svého muže a své děti tak, jak Kristus miluje svou církev.

I když byl manžel kvůli královským záležitostem často daleko od domova, modlila se denně se svými dětmi i za něho a za tyto záležitosti. Jako matka si dokázala udělat dostatek času k tomu, aby svým synům a dcerám předávala radostné poselství evangelia. Právě když kolébala své nejmladší dítě, přinesli jí zprávu, že její manžel zahynul nešťastnou náhodou při honu. I přes velkou lidskou bolest se její svět nezhroutil. Víra jí říkala, že láska Boží jí povede i nadále, i když to bude nyní jiné než podle dosavadních lidských plánů.

Básník Reinhold Schneider popisuje ve svém díle „Rozloučení paní de Chantal“: „V jejím životě se ohlásilo něco nesmírně silného, i když to bylo dosud vzdálené: plnila přitom své samozřejmé povinnosti paní a matky. A z její lásky proudila takřka doslova jako u Alžběty na Wartburgu pomoc chudým, hladovějícím, nemocným a zajatcům. V dobách drahoty, kdy, jak už tomu bývá při takových navštíveních, se šíří v lidských dějinách úzkost a nouze, proudily na zámek celé zástupy hladovějících lidí.“

Zážitek utrpení a zápas s „všemocným“ dávaly Janě Františce

de Chantal poznávat nové obrysy životního poslání.

2. Zakladatelka řádu

32letá vdova zakusila při svém náboženském hledání prst Boží. Biskup František Saleský pořádal v Dijonu postní kázání. Všiml si přitom jedné obzvláště pozorné a horlivé posluchačky – Jany Františky de Chantal. Z jejich setkání vzešlo duchovní přátelství jako mezi sv. Benediktem a sv. Scholastikou nebo mezi sv. Františkem a sv. Klárou. Oba rostli spolu a dospěli až k nejvyšším vrcholům duchovního života. Jana se nyní nazývá sama „duchovní dcerou Františka Saleského“. V jednom dopisu napsala: „Zdá se mi, že můj otec František byl živým obrazem, v němž se zračily rysy našeho Pána Ježíše Krista.“ Naopak František řekl: „Našel jsem v paní de Chantal dokonale ženu, jakou Šalomoun v Jeruzalémě hledal a nenašel.“

Duchovní rádce jí doporučil: „Jděte dále svou cestou.“ Z toho poznala své nové povolání. Jako 38letá zakládá podle řehole sv. Františka Saleského v Annesy u Ženevy první klášter sester Navštívení Panny Marie. Dvě její dcery přijímají řeholní závoj. Starší dcera se vdá za bratra Františka Saleského a 14letého syna svěřuje paní de Chantal do péče svého bratra. 12 let ji provází při zakládání klášterů svatý ženevský biskup, který r. 1622 umírá.

Sv. František svatou zakladatelku výstižně charakterizoval v jednom dopise: „Vy máte tak vynalézavého, tak horlivého a nad přijatými rozhodnutími tak bdělého ducha, že všechno, co mu neodpovídá, rozpoznáváte zřetelněji než cokoli jiného.“ Jana de Chantal se střídavě věnuje kontemplaci v klášteře a únavnému cestování a to všechno věnuje na výstavbu Božího království. Před svou smrtí 13. prosince 1641 napsala jedné

své řeholní sestře: „Čtyři roky jsem musela bojovat proti pokušením, ale měla jsem kvůli tomu ztrácat odvahu?“

3. Životní vzor pro mnoho žen

Osoba, která svůj život tak důsledně vidí a vede ke Kristu, musí nutně strhnout za sebou i druhé. Její myšlenky a pocity dokážou nadchnout. Jana Františka uvádí ve skutek radu sv. Františka Saleského: „Když utrpíte urážku, omlouvejte ve svém srdci chybnou osobu. Musíme mít dobrotu k druhým až do krajnosti, dokonce až k naivnosti a nesmíme připustit proti těm, kteří špatně plní své povinnosti, žádné pocity pomsty.“

Papežský list *Mulieris dignitatem* to vyjadřuje takto: „Důstojnost ženy je určována řádem lásky, která je v podstatě řádem spravedlnosti a bliženské lásky.“ Jan Pavel II. výslovně zdůrazňuje, že svědectví a skutky křesťanských žen výrazně poznamenaly život církve a společnosti.

Naše doba nutně potřebuje ženy, které rozvíjejí v církvi své duchovní povolání mateřství. Jak chudé by byly naše farnosti bez nasazení všude působících žen v jejich rozličných úkolech! Od navštěvování nemocných přes spolupráci v písemném apoštolátu, všemožné nasazení pro život až k trvalým modlitebním společenstvím, všude nacházíme jejich působení, které přináší požehnání. Ve *Familiaris consortio* vyzývá papež, aby se pro ty, „kteří nemají přirozenou rodinu, otevíraly brány široké rodiny církve, aby se s nimi setkávala ve farních rodinách a v základních církevních společenstvích a apoštolských hnutích.“

Svatá Jana Františka vytvářela nejprve domov pro tělesnou rodinu a pak pro rodinu řeholní. Tím je dodnes pro mnoho žen příkladem a pomocnicí, aby lidé nalézali v církvi pravý domov.

Sv. Jana Františka de Chantal

Podle -sks- 49/2003

PAPEŽ PIUS XII. (41)

„To souhlasí, ale...“

Nikdo z přítomných se neodvážil říct: žertuje Dollmann, nebo to myslí vážně?

„No, nám národním socialistům se tak podařil jeden zážrak.“

Pater Zeiger skepticky: „A co by to mělo být?“

Probuzení mrtvého fašismu v Salò!“ Chce Dollmann provokovat?

Pokračuje výsměšně: „Není důvod k neklidu, pane páter. To byl jen domnělý zážrak.“

Dollmann se směje. Je to vlastně jen tichý smích spřízněného společníka, který se v římských salonech cítí jako doma, tam, kde zdánlivě jako nepozorně pronesená vtipná slova ohlašují převratné události.

Co chtěl dát Dollmann P. Zeigerovi na srozuměnou: Generál SS, kterého Mussolini nazývá „Wolfův kamarád“, prohlédl slabiny systému v Salò. Nevěřil již v konečné vítězství, a nevěřil už ani v zážraky. Hledá prostřednictvím Vatikánu čestné východisko z války a z porážky.

Co si „nejvyšší SS a policejní vůdce Itálie“ skutečně přál, byl vysvětlující osobní rozhovor s papežem Piem XII.

Dříve než se Vatikán zabýval dále osobou Wolfovou, dal činnost SS generála v Itálii kriticky sledovat.

Pater Zeiger se vyjádřil při jednom rozhovoru ve Villa Bonaparte: „Dověděl jsem se právě, že spolu s partizánskými spolumojovníky v pohraničním slovinském území byl zatčen také jeden převor kláštera. Znáám toho řeholního duchovního osobně. Je to starý úctyhodný muž, který se nikdy nezabýval politikou. Mohu dosvědčit jeho nevinu.“

„Podívám se na to,“ odpověděl Wolf a poznamenal si jeho jméno. A skutečně, zajatec byl před Vánoce propuštěn – na vyšší rozkaz.

Nebyl to jediný případ dobré vůle nejvyššího velitele SS a policie, který byl ve Vatikánu zaznamenán.

Z německé strany existoval náhled, že Itálii by bylo možno dostatečně zaplavit německými penězi a tak ji hospodářsky zruinovat. Náhle byl tento pokus zastaven. Odvrátil ho Wolf společně s vyslancem dr. Rahnem.

Také násilnému transportu italských dělníků pro hladovějící německou válečnou mašinerii, který již dříve nařídil říšský pověřenec pro pracovní nasazení oblastní velitel Saucke, dokázal Wolf zabránit.

Když pak došlo v severoitalské průmyslové oblasti k rozsáhlým nepokojům, nařídil Berlín zasáhnout proti stávkujícím ozbrojenou silou. Ale Wolf dal opačný rozkaz: „Mzdovým a zásobovacím obtížím je možno předcházet pochopením pro přání pracujících a jejich uspokojením.“ tak to požadoval.

Byl to také Wolf, který podvázal v oblasti své působnosti Hitlerův „rozkaz o rukojmích“. Velitel bezpečnostní služby v Itálii SS-gruppengführer Hassler byl Wolfem pověřen, aby sdělil všem svým podřízeným služebním místům: Praxe rukojmích se v Itálii nekoná. Je zásadně zakázáno i samotné použití termínu „rukojmí“. Jediná větší střelba do rukojmích po atentátu na Via Rassaella se konala za Wolfovy nepřítomnosti přímo na rozkaz hlavního stanu. Wolf, který se vrátil pozdě, než aby mohl zabránit „katastrofě“, jak nazval masakr v „Adreatinských jeskyních“, diskutuje, ještě zcela pod nežádoucím vlivem tohoto případu na jeho italskou politiku, s vyššími duchovními o možnostech zkrátit válku.

Ve Vatikánu se musí počítat také s tím, že Wolf se snaží udušit divoké akce jednotlivých fašistických teroristických skupin v Římě a ve Florencii. Konečně nedá se popřít: Generál SS váž-

Římskokatolická farnost ve Šternberku a pastorační rada farnosti pro vás připravili **ADVENTNÍ DUCHOVNÍ OBNOVU** v sobotu 11. prosince 2004 v jídelně lesnického učiliště na Opavské ulici ve Šternberku. Přednášet bude P. Petr Karas, farář v Dolních Bojanovicích. **Program: 8.30 hod.** – zahájení, ranní modlitba; **9.00 hod.** – I. přednáška – meditace; **10.30 hod.** – II. přednáška – meditace; **11.30 hod.** – radostný růženic; **12.00 hod.** – oběd; **13.00 hod.** – konference, kněží odpovídají na vaše dotazy; **14.30 hod.** – III. přednáška – meditace; **15.30 hod.** – občerstvení; **16.00 hod.** – **adorace** ve farním kostele, příležitost ke svátosti smíření; **17.00 hod.** – **mše sv.** ve farním kostele, závěr duchovní obnovy.

Zařídte si účast na obnově tak, abyste neodcházeli před mší svatou. Duchovní obnova bez mše sv. není úplná a vytrácí se její pravý účel. Přihlášky získáte na faře ve Šternberku, Farní 3, tel: 585 013 714 nebo po bohoslužbách v sakristii kostela. Režijní poplatek činí 150 Kč. Vyplněnou přihlášku s poplatkem odevzdejte v obálce na faře ve Šternberku. **Závazně se přihlašujte do 5. prosince 2004!**

ně usiluje dát papeži pokračující důkazy své dobré vůle.

Wolf – tak sděluje Weitzsäcker – mě jednoho dne překvapil otázkou: „Věříte, že by spojenci byli ochotni uzavřít s Hitlerem mír?“

Tutéž otázku opakoval brzy na to ještě v pregnantnější podobě. Podle stavu věci tato otázka nemůže znamenat nic jiného než Wolfovu připravenost v případě nouze dojednat mír i bez Hitlera.

Přesto, může si papež dovolit vést právě s exponentem SS mírové rozhovory, na kterých již ztroskotaly neméně exponované osobnosti?

Rozhodnutí o tom přinese brzy, jak se to často stává, zcela vedlejší událost.

Jedna známá osobnost římské společnosti, která udržuje určité soukromé vztahy k Vatikánu, Donna Virginia Angelli, rozená Bourbon del Monte, vdova po majiteli továrny Fiat, byla zatčena.

Proč?

Její často dlouhé anglicky vedené rozhovory s přáteli, ve kterých zcela nenuceně vyjadřovala odmítavý postoj k Hitlerovi, hitlerovcům a k hitlerismu, odposlouchávaly a zaznamenávaly tajné služby. S Donnou Virginii to tedy vypadá špatně. Tu se zapojí Eugen Dollmann, německý důvěrník římských horních sto. Dá Wolfovi na srozuměnou, že by mohlo být ve Vatikánu velice užitečné, kdyby si zavázali Donnu Virginii k vděčnosti. Wolf tedy Virginii Angelli propustí a udělá ještě něco navíc, dovolí jí vycestovat do neutrálního Švýcarska. Za to obstará Donna Virginia přes kardinála Cacci Dominioniho

s svým dobrodincům vytoženou audienci u papeže Pia XII.

A je to Dollmann, zasvěcený zákazník tajných římských uliček, který výzvu k návštěvě Vatikánu sdělí Wolfovi těmito slovy:

„Jestliže to panu generálovi nezpůsobí příliš velké služební nepříjemnosti, jeho Svatost je ochotna ho přijmout.“

Služební nepříjemnosti mohly vysocí vojenští důstojníci pocítit, kdykoliv bez předchozího souhlasu svých nadřízených míst vyhledají papeže. Byli potrestáni, byli degradováni. Žádný SS-generál se dosud nepokusil hovořit s papežem.

Wolf ujišťuje, že půjde v civilu, inkognito. Tajná audience je domluvena na květen.

Jednoho odpoledne se odebere civilista do salvatoriánského kláštera, který sousedí s Vatikánem. Dá se zavést k P. Pankráci Pfeifferovi. Oba krátce nato opustí klášter, jdou spolu přes svatopetrské náměstí a vstoupí do Vatikánu bronzovou branou. To vše se stane rychle a nenápadně. Zdá se, že tu není nikdo, kdo by se o návštěvu zajímal.

Cestou k soukromým pokojům papeže v horním poschodí vatikánského paláce vybízí průvodce civilistu: „Hovořte s Jeho Svatostí zcela otevřeně. Svěřte klidně Svatému otci své starosti a záměry. Žádná situace není tak zvláštní, aby nesetkala u Pia XII. s porozuměním.“

Civilista mlčky přikývne. S každým krokem si zřetelněji uvědomuje závažnost tajného počínu.

„Ještě jedno slovo předem,“ poznamená nyní duchovní.

(Pokračování)

LITURGICKÁ ČTENÍ - pokračování ze str. 3

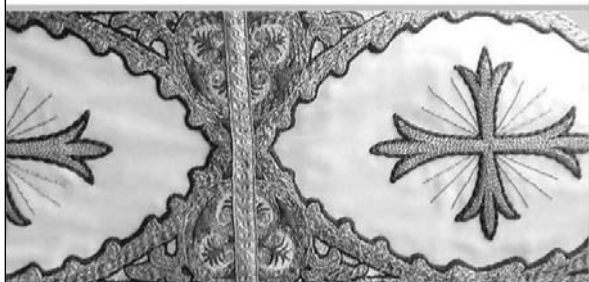
Evangelium - Mt 3,1-12

V té době vystoupil Jan Křtitel a kázal v judské poušti: „Obraťte se, neboť se přiblížilo nebeské království.“ Jan byl totiž ten, o němž řekl prorok Izaiáš: „Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Pánu, vyrovnajte mu stezky!“ Jan měl na sobě oděv z velbloudí srsti a kolem boků kožený pás, živil se kobyilkami a medem divokých včel. Tehdy vycházel k němu Jeruzalém, celé Judsko a celý kraj kolem Jordánu, dávali se od něho křtít v řece Jordánu a přitom vyznávali své hříchy. Když však viděl, že k jeho křtu přichází mnoho farizeů a saducejů, řekl jim: „Zmijí plemeno, kdo vám ukázal, jak uniknout trestu, který už hrozí? Přinášíte tedy ovoce hodné obrácení. Nemyslete si, že můžete říkat: „Naším otcem je Abrahám!“ neboť vám říká: Bůh může oživit tyhle kameny a Abrahámovi z nich udělat děti. Sekera už je přiložena stromům ke kořenu; každý strom, který nenese dobré ovoce, bude poražen a hozen do ohně. Já vás křtím vodou, abyste se obrátili. Ale ten, který má přijít po mně, je mocnější než já; jemu nejsem hoden ani opánky přinést. On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. V ruce má lopatu a pročistí (obilí) na svém mlatě. Pšenici uloží na sýpce, plevy však bude pálit ohněm neuhasitelným.“

Vyrábíme paramenta

- veškeré církevní zboží a oděvy
- renovace historických textilií
- nabízíme vysokou kvalitu
- originální vyšívání
- rádi zodpovíme vaše dotazy na telefonu 465 642 618 klapka 258

 Velebný & Fam
Kvalita jak vyšitá.

tel.: 731 181 146, www.velebný.cz

Liturgická čtení

Neděle 5. 12. - 2. neděle adventní

1. čt.: Iz 11,1-10
Ž 72(71),1-2.7-8.12-13.17
Odp.: 7 (*V jeho dnech rozkvetne spravedlnost a hojnost pokoje navěky.*)
2. čt.: Řím 15,4-9
Ev.: Mt 3,1-12

Pondělí 6. 12. - nez. pam. sv. Mikuláše (v českobudějovické diecézi: slavnost sv. Mikuláše)

1. čt.: Iz 35,1-10
Ž 85(84),9ab+10.11-12.13-14
Odp.: srov. Iz 35,4d (*Hle, Bůh nás přijde a spasí nás.*)
Ev.: Lk 5,17-26

Úterý 7. 12. - památka sv. Ambrože

1. čt.: Iz 40,1-11
Ž 96(95),1-2.3+10ac.11-13ab.13cd
Odp.: srov. Iz 40,9-10 (*Hle, náš Bůh přijde s mocí.*)
Ev.: Mt 18,12-14

Středa 8. 12. - slavnost P. Marie, počaté bez poskvrny prvotního hříchu

1. čt.: Gn 3,9-15.20
Ž 98(97),1.2-3ab.3c-4
Odp.: 1a (*Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť učinil podivuhodné věci.*)
2. čt.: Ef 1,3-6.11-12
Ev.: Lk 1,26-38

Čtvrtek 9. 12. - ferie

1. čt.: Iz 41,13-20
Ž 145(144),1+9.10-11.12-13ab
Odp.: 8 (*Milosrdný a milostivý je Hospodin, shovívavý a plný lásky.*)
Ev.: Mt 11,11-15

Pátek 10. 12. - ferie

1. čt.: Iz 48,17-19
Ž 1,1-2.3.4+6
Odp.: srov. Jan 8,12 (*Kdo tě, Pane, následuje, bude mít světlo života.*)
Ev.: Mt 11,16-19

Sobota 11. 12. - nez. pam. sv. Damasa I.

1. čt.: Sir 48,1-4.9-11
Ž 80(79),2ac+3b.15-16.18-19
Odp.: 4 (*Bože náš, obnov nás, rozjasni svou tvář, a budeme spaseni.*)
Ev.: Mt 17,10-13

Breviář pro laiky

Uvedení do první modlitby dne:	NE 5. 12.	PO 6. 12.	ÚT 7. 12.	ST 8. 12.	ČT 9. 12.	PÁ 10. 12.	SO 11. 12.
Antifona	42	42	1734	1606	42	42	42
Žalm	786	786	783	783	786	786	786
Ranní chvály:							
Hymnus	42	42	1734	1607	42	42	42
Antifony	70	935	950	1608	981	998	1014
Žalmy	921	936	950	813	981	998	1014
Kr. čtení a zpěv	70	74	1735	1608	83	86	90
Antifona k Zach. kantiku	70	74	1735	1608	83	87	90
Prosby	70	74	1724	1608	83	87	90
Záv. modlitba	71	1603	1604	1609	84	87	1613
Modlitba během dne:							
Hymnus	43	43	43	123	43	43	43
Antifony	44	44	44	1609	44	44	44
Žalmy	926	940	955	1265	987	1004	1019
Krátké čtení	71	75	78	1609	84	88	91
Záv. modlitba	71	75	78	1609	84	87	91
Nešpory:							
Hymnus	41	41	41	1604	1610	41	41
Antifony	68	72	945	1605	1611	1009	92
Žalmy	916	930	945	1649	1661	1009	1025
Kr. čtení a zpěv	69	72	76	1605	1611	85	89
Ant. ke kant. P. M.	69	73	76	1605	1612	86	89
Prosby	69	73	76	1606	1612	86	89
Záv. modlitba	71	71	1603	1609	1609	84	95
Kompletář	1238	1242	1247	1238	1242	1257	1238

Z JINÝCH NAKLADATELSTVÍ

ŠTĀSTNÍ RODIČE

Bruno Ferrero

Kniha uvádí do výchovného stylu slavného otce a učitele mládeže Dona Boska, zakladatele salesiánů a tvůrce preventivního výchovného systému. Čtenáři zde naleznou inspiraci pro vytváření podmínek ke vzájemné rodinné komunikaci. Svůj výklad autor doplňuje citáty z myšlenek Dona Boska. Každá kapitola končí krátkým podnětem pro každodenní výchovnou praxi.

Portál, zúž. A5, 148 stran, 149 Kč

že, Kamil z Lellis, Josef Kupertinský, Klaudius de la Colombiere, Benedikt Josef Labre.

Sypták, brož., zúž. A5, 168 stran, 169 Kč

ANNÁŠ

František Hobizal

Třídílné vyprávění o Palestině doby Kristovy, které končí smrtí velebněže Annáše v roce 63 po Kristu. Zaměřuje se především na politickou situaci země a na intriky jejich představitelů, Herodovců a velebněží jeruzalémského chrámu.

Karmelitánské nakladatelství, váz., A5, 280 stran, 249 Kč

DON BOSCO

Teresio Bosco

Nové vydání slavného životopisu, který je sestaven z vlastních pamětí Dona Boska a čerpá z dvaceti svazků životopisných pamětí jeho žáků a spolupracovníků. Třetí vydání.

Portál, A5, 438 stran, 249 Kč

ROZHOVORY S DĚDEČKEM

Klára Lukavská

Rozhovor s hereckým mistrem Radovanem Lukavským, který se zde představuje jako velmi laskavý a veselý pán hovořící krásnou češtinou, i když ne zcela spisovnou. Texty jsou oživeny černobílými fotografiemi z mistrova života.

Karmelitánské nakladatelství, váz., zúž. A5, 328 stran, 290 Kč

SVATÍ PRO HŘÍŠNÍKY

Alban Goodier SJ

Sbírka krátkých životopisů devíti světců, zaměřená především na lidskou stránku jejich osobnosti. Jde o tyto světce: Augustin z Hippo, Markéta Kortonská, Jan z Boha, František Xaverský, Jan od Kří-

VIDEOKAZETA

MATKA TEREZA – PERO V BOŽÍ RUCE

Životopisný italsko-anglicko-španělský koprodukční film v režii Fabrizia Costy, v hlavní roli Olivia Hussey, český dabing. Dvě videokazety.

Paulinky, 200 minut, 650 Kč

Objednávky knih – tel. 587 405 431, fax 585 222 803

Administrace a inzerce týdeníku Světlo – tel./fax 585 222 803

Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 771 11 Olomouc 1, e-mail: knihy@maticecm.cz

Kompletní nabídku knižní produkce MCM naleznete na internetové adrese

www.maticecm.cz

772 00 Olomouc 2
147/2002
P.P.

TZ

Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
771 11 Olomouc 1